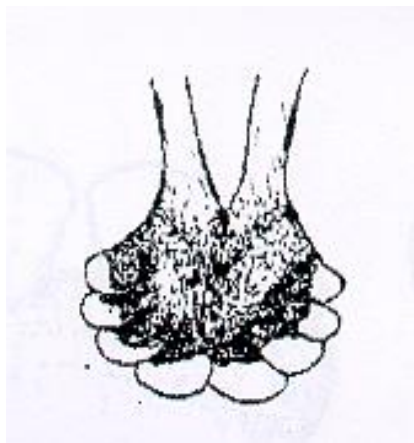

Opisowy i graficzny schemat wiekowy rozwoju zębów bydła

1) Wiek od urodzenia do 1 miesiąca życia:

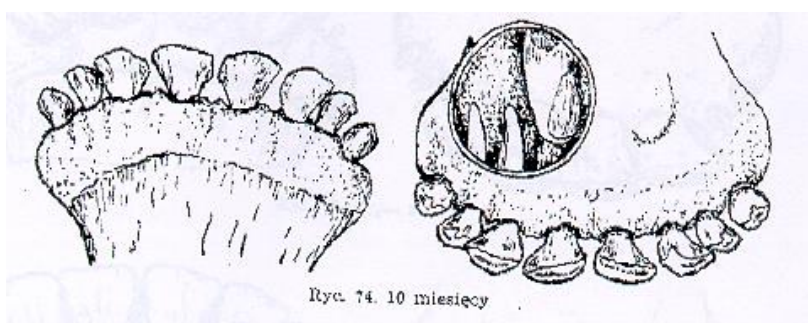
W chwili urodzenia cielę ma widoczne najczęściej 6 albo wszystkie siekacze mleczne. Wyrzynające się u noworodka korony siekaczy mlecznych ustawione początkowo skośnie i pokrywające się ze sobą dachówkowato, od przodu i od tyłu pokryte są w większej części dziąslami o barwie sino-czerwonej. Okrajki wyrzynają się często w 3-8 dniu po urodzeniu.

W ciągu pierwszego miesiąca życia następuje wyrównanie ustawienia koron obok siebie oraz całkowite (poczynając od cęgów) zejście dziąseł z koron.

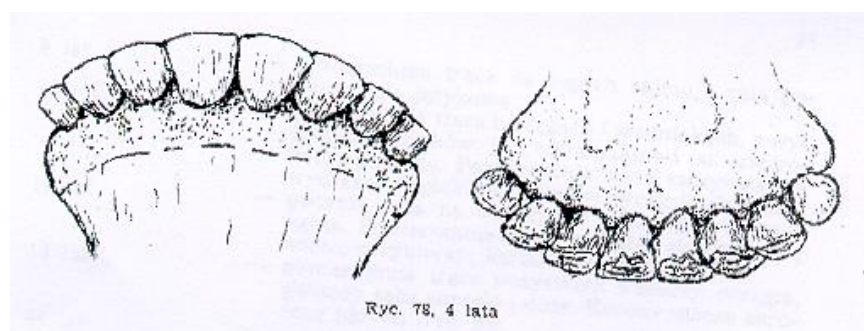
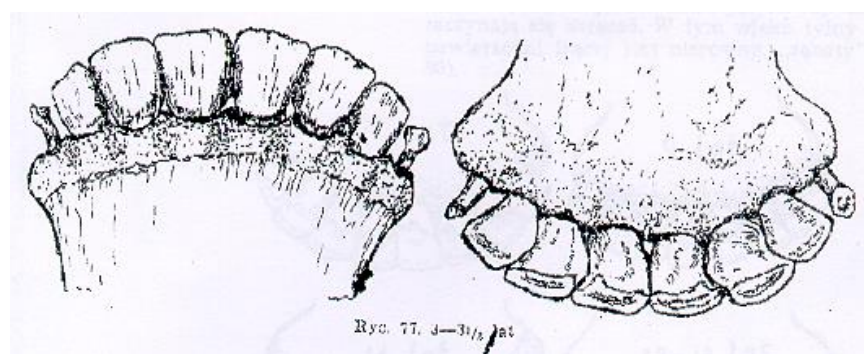
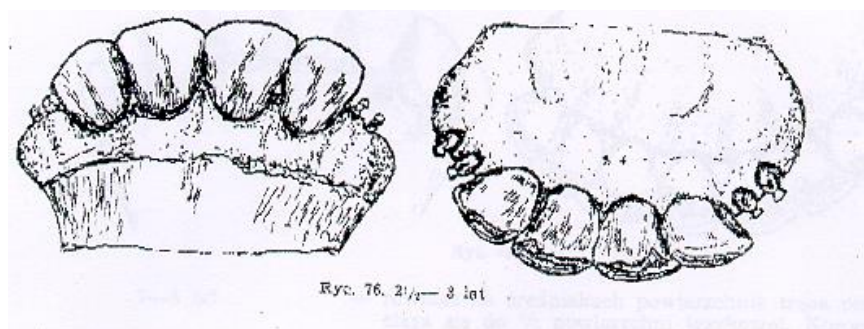
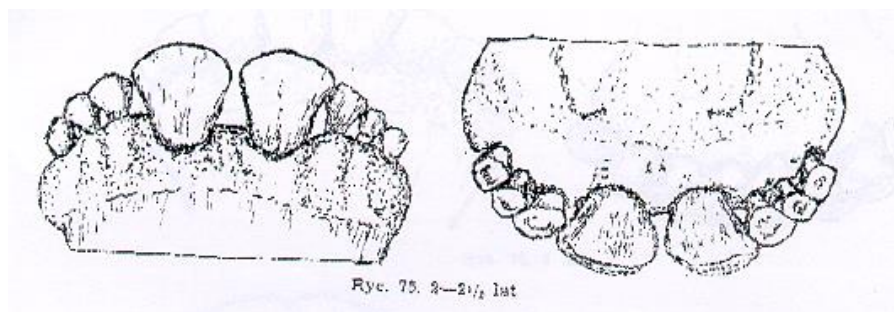
2) Wiek od 1 do 18 miesięcy życia:

Cechę rozpoznawczą stanowi przede wszystkim kolejność i stopień zużycia koron siekaczy mlecznych. W związku z rozrastaniem żuchwy i ścieraniem się koron zęba następuje w tym okresie szersze rozstawienie siekaczy z wystąpieniem małych odstępów między nimi i z uwidocznieniem się szyjki.

3) Wiek od 18 miesięcy do 4 lat życia

Wiek 4 lat zamyka się całkowitą wymianą siekaczy mlecznych na stałe.

4) Wiek od 4 do 5 lat życia i powyżej

Ścieranie się koron, zmiany ich kształtu i wielkości oraz występowanie gwiazdy zęba.

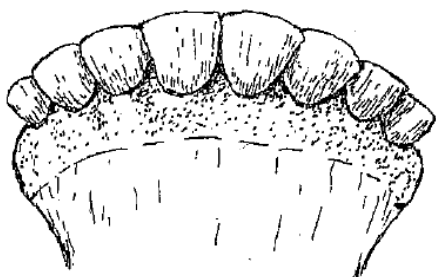
Stały siekacz wyrośnięty całkowicie, ale jeszcze się jeszcze nie ściera, ma powierzchnię trąca jedynie w postaci bardzo wąskiego prążka, leżącego tuż poniżej ostrej krawędzi tnącej i odgraniczającego tę krawędź od powierzchni językowej.

Wraz z postępującym ścieraniem się korony powierzchnia trąca (prążek) stopniowo rozszerza się po powierzchni językowej w kierunku korzenia. Tym samym powierzchnia językowa jako taka zmniejsza się aż do całkowitego jej zaniku, na korzyść powiększającej się powierzchni trącej.

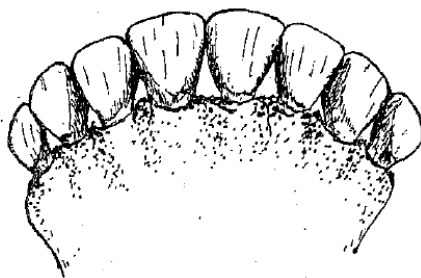
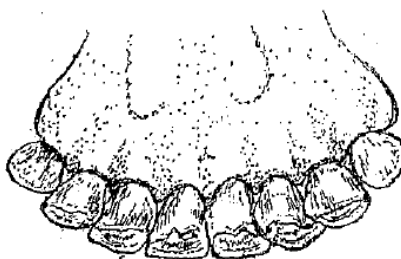
- a) w wieku 5 lat - cęgi i średniaki mają już wyraźniej zaznaczone powierzchnie trące, a okrajki jako później wyrosłe, wykazują dopiero pierwsze ich ślady.
- b) w wieku 6 lat – powierzchnia trąca na cęgach zajmuje już połowę.
- c) w wieku 9 lat - powierzchnia trąca na cęgach zajmuje całą powierzchnię językową.

W późniejszym okresie następuje zmniejszenie się wysokości i szerokości ścierających się koron, co powoduje powstawanie między siekaczami małych, wolnych przestrzeni (szpara), a po całkowitym starciu koron widnieją tylko rzadko ustawione korzenie z okrągłymi powierzchniami trącymi. Korzenie te, nazywane pieńkami, tkwią luźno i z czasem łatwo wypadają.

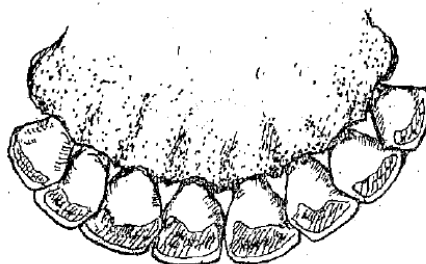
W tym okresie obserwacja zasięgu powiększającej się powierzchni trącej siekaczy stałych, jej kształtu oraz kształtu gwiazdy pozwala nam na rozpoznanie wieku bydła z mniejszą dokładnością niż u bydła młodszego.

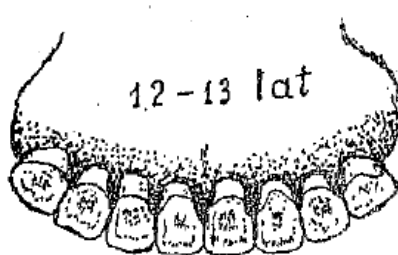
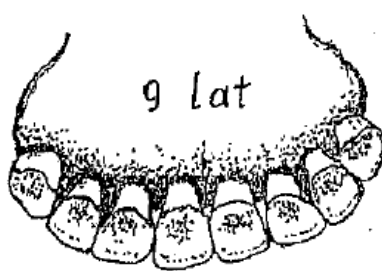
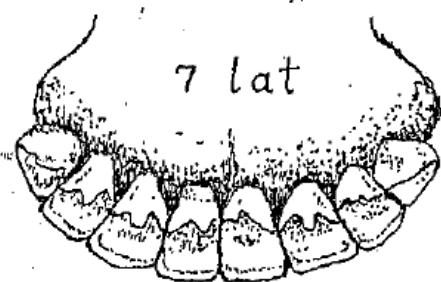

Ryc. 78. 4 lata

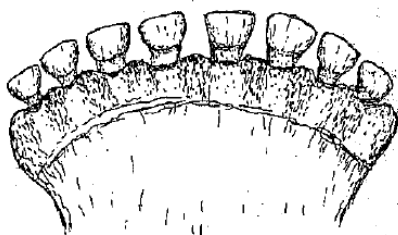

Ryc. 79. 6 lat

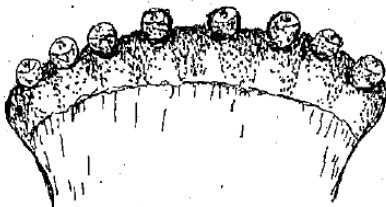

Ryc. 80. 7—9—11—12 (13) lat

Ryc. 81. 14 lat

Ryc. 82. 20 lat

CECHY CHARAKTERYSTYCZNE W UZĘBIENIU BYDŁA W RÓŻNYCH OKRESACH ŻYCIA

4-5 dni – sino-czerwone zabarwienie dziąseł zanika, cęgi i średniaki oraz okrajki (jeśli są) – są skośnie ustawione;

12 – 14 dni – wszystkie siekacze są widoczne i tylko niektóre pokrywają się jeszcze dachówkowato zaś dziąsła schodzą całkowicie z koron cęgów;

14-17 dni – dziąsła schodzą z koron średniaków przyśrodkowych;

21 dni – dziąsła schodzą z koron średniaków bocznych;

26 dni – dziąsła wycofują się z koron wszystkich siekaczy;

1 miesiąc – korony siekaczy już nie pokrywają się dachówkowato, ale ustawiają się obok siebie;

6 tygodni – cęgi mleczone wykazują ślady zużycia, czyli pojawia się na nich powierzchnia trąca;

2 miesiące – średniaki przyśrodkowe wykazują ślady zużycia;

10 tygodni – średniaki boczne wykazują ślady zużycia;

3 miesiące – okrajki wykazują ślady zużycia;

10-12 miesięcy – na cęgach mleczych powierzchnia trąca zajmuje całą powierzchnię językową, korony zębów siecznych skracają się i często nie stykają się ze sobą zaś cęgi mleczone są od siebie oddalone;

15 miesięcy – powierzchnia trąca średniaków przyśrodkowych zajmuje całą powierzchnię językową;

16-17 miesięcy – korony siekaczy zmniejszają się, korzenie siedzą luźniej, wychylają się z dziąseł i stają się przez to widoczne;

1 i 1/2 roku – wypadają cęgi mleczone, ukazują się stałe, pozostałe siekacze mleczone mają skrócone, małe korony i są luźno osadzone zaś ich szyjki występują z dziąseł;

1 rok i 9 miesięcy – cęgi stałe są całkowicie wyrośnięte;

27 miesięcy – średniaki przyśrodkowe mleczone wypadają i ukazują się stałe;

2 i 1/2 roku – średniaki przyśrodkowe stałe są wyrośnięte;

2 lata i 9 miesięcy – średniaki boczne mleczone wypadają i ukazują się stałe;

3 lata – średniaki boczne stałe są wyrośnięte (razem 6 siekaczy stałych wyrośniętych);

3 i 1/2 roku – okrajki mleczone wypadają;

3 lata i 9 miesięcy – okrajki stałe do połowy wyrośnięte;

4 lata i 1/2 roku – wszystkie siekacze stałe są wyrośnięte, na cęgach i średniakach obecna jest już powierzchnia trąca, tylko okrajki nie wykazują jeszcze śladów zużycia;

5 lat – wszystkie siekacze wstąpiły w etap ścierania;

6 lat – na cęgach powierzchnia trąca obejmuje połowę powierzchni językowej;

7- 8 lat – powierzchnia trąca rozciąga się na $\frac{1}{2}$ powierzchni językowej średniaków, korony zaczynają się skracać, tylny brzeg powierzchni trącej jest nierówny „zębaty”;

9 lat – powierzchnia trąca pojawia się na cęgach i zajmuje całą powierzchnię językową;

10 lat – powierzchnia trąca na cęgach i średniakach (z wyjątkiem okrajków) jest czworokątna i ma czworokątną gwiazdę, powierzchnie trące zaczynają się wgłębiać, korony są wyraźnie skrócone;

12 lat – gwiazda zęba na wszystkich siekaczach jest czworokątna, powierzchnie trące na skutek skracania się koron przybierają okrągły kształt;

13 lat – powierzchnia trąca wszystkich siekaczy jest okrągła, gwiazdy zębów są duże i okrągłe zaś korony mocno skrócone (do połowy);

14 lat – korony siekaczy są starte w więcej niż w połowie zaś ich szyjki są wyraźnie widoczne;

15 lat – powierzchnia trąca siekaczy jest podłużnie owalna, między poszczególnymi siekaczami często występują przerwy, korony są mocno zużyte, po 15 latach postępuje zużycie korzeni;

20 lat – korony są już całkiem starte, widoczne są tylko „pieńki” korzeni, czasem brak jest niektórych pieńków.